

diligis, terra dedit fructum suum. Quæ terra? Utique illa de qua dictum est, *Benedixisti, Domine, terram tuam* (*Psal. LXXXIV, 2*). Nam nisi terram tuam benedixisset Deus, produxisset tibi et aliis non fructum, sed spinas et tribulos. Hic est fructus terræ tuæ, quando non benedixit Deus: sed cum benedixit, profert fructum, charitatem. Cum ergo non diligis, sterilis es; habes forsitan folia, sed fructibus vacua: quia arboris tuæ fructus, charitas. Ecce positus es ut fructum afferas: quis te posuit? Putas tu te ipsum, an is qui dixit, *Posui vos ut fructum afferatis* (*Joan. xv, 16*)? Si a te ipso positus esses; aut non fructum ferres; aut si ferres, agrestem, nullius saporis, a nemine colligendum, nec in horreo patrisfamilias reponendum. Vide ergo ut cum te posuerit paterfamilias ut fructum afferas, et a te repositus, ipsi reddas. Reddes utique suum, non tuum: suum ad quem te posuit, charitatem; tuum, ad quem te posuisti, malum; *quia arbor quam non plantavit Pater, eradicabitur* (*Matth. xv, 13*). Quare eradicabitur? Quia a se ipsa, non a patrefamilias.

Dei agricultura es; non tua, non aliorum. Neque arbor se ipsam plantat, neque se ipsam excolit. Sanè et Paulus plantat, et Apollo rigat: sed et quod Paulus plantat nihil est, et quod Apollo rigat nihil est; sed Deus dat incrementum (*I Cor. iii, 7*); postquam suo nomine plantavit Paulus, aut cum ipso. Sed qui agricola est, idem et vitis: agricolâ, ut plantet, ut inserat. Cui inserat? Utique alienæ arbori? Minime; sibi ipsi ut viti veræ, ut sis et ipse palmes. Jam si palmes fueris, quis tibi fructum dabit, nisi vitis illa cujus es palmes? A velle palmitem a vite, quid fiet? Marcescet, steriliscet, morietur: amplius dico, comburetur. Fratres, vos estis palmites: quamdiu viti adhæseritis, fructum dabit. Excidatis semel: quid de vobis fiet, et quid vobis ultra expectandum manebit, quam in ignem projici? Caritas vitis, caritas palmes. Vitales succos infundit vitis palmiti; et ideo jure de palmitis fructus reposcit. Quales? Charitatis. Caritas dedit, caritas reposcit, redde charitatem; charitatem viti cujus es palmes, charitatem proximo cum quo es palmes. Ama Deum, ama proximum. Frustrâ dico, Ama Deum, ama proximum; nam si Deum diligis, proximum diligis; nec enim potes diligere Deum, quin diligas proximum. Et sic diligendo

Deum, non tantum proximum diligis, sed te ipsum. Sed si non diligis Deum, neque proximum diligis, neque te ipsum. Nam quomodo potes amare siue amore? Et cujus est amor, nisi boni? Et quid est bonum, nisi Deus, qui et ipse mandat ut diligamus invicem? Quid Deus mandat? Ut diligatis. Quid mundus? Ut non diligatis: neque enim diligit, qui, quæ mundus mandat ut diligat, diligit. *Manete in dilectione mea* (*Joan. xv, 9*): non dixit, in dilectione mundi. Nescit mundus amare; artifex est odii. *Si mundus vos odit, scitote quia priorem me odio habuit* (*Ibid. 18*).

Sed quid audio, fratres? *Nolite diligere mundum* (*I Joan. ii, 15*). Agnosco vocem, vox est dilecti et diligentis. Estne ergo discipulus supra magistrum? Magister dicit, *Hæc mando vobis, ut diligatis* (*Joan. xv, 12*). Discipulus dicit, *Nolite diligere*. Utraque tamen vox veritatis, utraque vox ad amorem incitantis. Et quando Magister mandat ut diligamus, mandat etiam ut non diligamus: diligamus invicem, palmes palmitem; non diligamus sancti profana, christiani sæculum. Et quando discipulus ait, *Nolite diligere*, imperat ut amemus; nam si odio mundum habuerimus, Deum diligimus. Ille affirmat, *Diligite*; ille negat, *Nolite diligere*: nec tamen aliter nec plus imperat ille, quam iste. Diligis? Odio habes mundum. Odisti mundum? Deum diligis. In utroque caritas, in amando, ut odio habeas; in non amando, ut diligas. Qui odit animam suam, amat. Qui amat, odit. Impletur quod dixit propheta, *Odium pro dilectione* (*Psal. cviii, 5*), non utique eo sensu quo dixit Propheta; nam impendebat dilectionem, rependebant odium: sed *odium pro dilectione*, hoc est cum mundum oderis, rependetur tibi pro hoc odio dilectio Dei; cum Deum dilexeris, rependetur tibi pro hac dilectione odium mundi. Ergo diligite, fratres; et non diligite. Diligite Magistri, Non diligite Discipuli, hoc est apud utrumque, Amate. Non poterat palmes discipulus aliud dicere, quam vitis Magister. Veritas ubique; et in vite et in palmitis. Nam vera vitis, quid aliud nisi veraces palmites profert? Et hæc in utroque veritas, semper erit caritas: quia Deus est caritas, et Deus est veritas, et qui in Deo est, in veritate manet; et in veritate manet, quia caritas Dei in illo est.

TRACTATUS DE ORATIONE ET ELEEMOSYNA.

Urbinati non incognitus, et a Vignierio postmodum ex codice Regio cum nonnullis hiatibus editus fuit, quamvis ipsi finis Augustinum, uti testatur, non ita certo exhiberet. Sed neque initium certius exhibet.

Stipem pauperibus ultro largiri. Misericordia ipsa orat.

Misericordiæ nullus terminus. Misericordiæ sit comes oratio. Orationis laus.

Felix ille qui intelligit super egenum et pauperem; in die mala liberabit eum Dominus (*Psal. xl, 2*). Intelligere ergo debemus super egenum et pauperem: est autem intelligere super egenum et pauperem, ut rogari a talibus non expectemus. Nec enim illa misericordia deputanda est, quæ clamoribus extorqueatur, nec ille mercedem operis sui percipit, qui diu se patitur deprecari: quoniam non fecit mandatum Dei, sed precibus præstitit, misericordiam suam lacrymis vendidit. Qui intelligit autem, ultro largitur, et signato magis silentio decelat, ne opus suum quod occultum esse desiderat, ipsa vox pauperis prodatur, sicut in Evangelio scriptum est: *Cum facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis et in vicis, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Tu autem cum facis eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: sed sit eleemosyna tua in absconso; et qui videt, tibi reddet* (*Matth. vi, 2-4*). Et

¹ Forte, ob mandatum.

per Salomonem loquitur Dominus dicens, *Conclude eleemosynam tuam in corde pauperis, et ipsa pro te orabit ab omni malo* (*Eccli. xxix, 15*). Primo occultam esse voluit, quam concludi jussit in corde. Nam cum ipse sit scrutator renis et cordis, utique sibi tantum voluit reservari, quidquid penetralibus pectoris delegavit. Deinde quanta ejus officia essent ostendit, cum pro nobis jam non pauperem dicit, sed ipsam misericordiam rogaturam: pauperem enim et dormire posse in precibus; et occupatum malis actibus aliquando cessare. Misericordia autem laborans semper et vigilans tantum efficaciam obtinet, ut auctorem suum sine præmio esse non patiat. Quantum vero, et quam necessarium . . . temporum thesauris . . . a facultatibus nostris manifestarent. . . .

: Itaque panis cœlestis quo pascitur anima nostra, si quando ad eam perveniatur, ut eo saginemur, unde modo vix micas colligimus, ne in ista famelica eremo pereamus. Quomodo ergo perveniatur ad saginam hujus panis, de quo Dominus ait, *Panem hunc qui manducaverit non esuriet et potum quem dederit qui biberit, non sitiet in æternum* (*Joan. iv, 13*), saginam quamdam promittens et satietatem sine

fastidio? Quomodo ergo perveniamus ad hanc satietatem panis longe ab ea satietate in hac fame positi, consilio opus est: quod consilium si neglexerimus, ad panem illum sine causa pulsamus. Imò vero consilium hoc quod dicturus sum, vel potius commendaturus sum, non enim a me dicam quod vobiscum didici; consilium ergo hoc quod dicturus sum, quisquis contempserit, omnino non pulsatur. Hoc enim consilium sequi et agere, est pulsare. Quid enim? Putatis, fratres, quia vere quasi corporaliter habet Deus quamdam januam duram quam claudit contra homines? et ideo nobis dixit pulsare, ut veniamus et tundamus ostium, quousque pulsando perveniamus ad aures patrisfamilias in secreto quodam constituti, et jubeat nobis aperire, dicendo, Quis est qui pulsatur? quis est qui auribus meis tedium facit? Date illi quod petit, recedat hinc. Non ita est, verumtamen est aliquid simile. Certe quando pulsas ad aliquem, manibus agis. Est quod agas manibus quando pulsas ad Dominum. Prorsus manibus agis, manibus pulsas. Si ergo non egeris, non dico, Frustra pulsas; sed dico, Non pulsas: ideo non mereris, ideo non accipies, quia non pulsas. Quando, inquis, vis ut pulsem? ecce quotidie rogo. Bene facis, rogare optime facis. Nam et hoc dictum est: *Petite, et dabitur vobis; quaerite, et invenietis; pulsate, et aperietur vobis* (Luc. xi, 9). Omnia dicta sunt; pete, quaere, pulsa. Petis orando, quaeris disputando, pulsas erogando. Non ergo quiescat manus. Apostolus cum de eleemosynis plebem moneret, *Consilium*, inquit, *in hoc do: hoc enim vobis prodest, quod non facere, sed et velle coepistis ab anno priore* (II Cor. vii, 10). Et Daniel, prospicit Spiritus sanctus... Nam si divitias nostras pauperum cordibus commendemus, . . . quando eas postmodum aut fur appetat, aut praedo vastet, aut linea comedat, aut rubigo corrumpat aut quod perniciosum injustum tempus assumet? Sed quid? Tunc opes nostrae ad Dominum transeunt, atque occupant caelum si pauperibus tribuentes, caelestia mandata servemus.

Huic ergo operi, fratres, totis viribus insistendum est. Haec Domino voluntas sine vocatione aliqua semper ubique complenda est. Sola misericordia tantummodo est ab excessibus liberata. Dum omnia odiosa sunt cum transcenderint modum, sola misericordia terminum non habet. Ipsa tantum est cuius nimietas placeat, cuius oblectet enormitas, cuius laudabilis possit esse profusio. Sola itaque misericordia est, quae quanto ad majora¹ processerit, tanto ampliorem et sibi laudem et in Domino tribuit charitatem. Hanc fieri jugiter ipse Dominus hortatur;

¹ Urbinas, hic additur, incrementa.

nec in Evangelio Christus tacet, nec per Prophetas Spiritus sanctus cessavit. Loquitur per Isaiam Dominus et Pater Omnipotens Deus, qui quae munera misericordibus praeparantur, ostendit: *Frange esurienti panem tuum, et egenum sine lecto induc in domum tuam: si videris nudum, vesti, et domesticos seminis tui non despicias. Tunc erumpet temporaneum lumen tuum, et lux cito orietur. Et praebit ante te iustitia, et claritas Dei circumdabit te. Tunc exclamabis, et Dominus exaudiet te. Cum adhuc loqueris, dicet, Ecce adsum* (Isai. lviii, 7-9). Satis evidenter, fratres, quod apud Tobiam jamdudum docui, Isaiae testimonio comprobatum est, adjungendam esse orationi eleemosynam, sociandumque jejunium. Tunc, inquit, *exclamabis, et Deus exaudiet te*; tibi in oratione clamanti, dum adhuc loqueris dicet, *Ecce adsum*. Si misericordiam, inquit, impenderis, cito eam cum rogare inceperis, impetrabis: praevenerit Dominus tuas voces, et praecurrentibus meritis tuis accipies omnia.

Quid enim est oratione praeclearius? quid vitae nostrae utilius? quid in tota nostra religione sublimius? Oratio est quae nos Christianos provocat; oratio est qua cum Deo loquimur, qua patrem dicimus, qua universa desideria nostra in conspectu majestatis ejus effundimus. Oratio est quae caelos penetrat, nubes transit, Dei aures attingit. Haec in Ecclesia universis gradibus necessaria est. Haec catechumenis spiritum, fidelibus praesidium, poenitentibus solatium praestat. Haec justos continet, sublevat peccatores; per hanc etiam qui stant non cadunt, et qui elisi sunt eriguntur. Haec utitur aetas, sexus, haec conditio omnis et dignitas. Haec magna servat, haec tutat et minima. Per hanc divites tuti sunt, per hanc pauperes non deficiunt. Haec ex illorum abundantia excubat, haec ut ab ipsis penuria repellatur exorat. In hac gubernamur in prosperis; per hanc fiduciam gerimus in adversis. Haec nobis in gaudiis jucunda est; haec in luctibus suavis. Per hanc laetitiam percipimus, per hanc tristitiam declinamus. Huic autem nostri pondus et tedium, votiva omnia commendamus. Hanc quasi fidelem sequestramus, quasi idoneam et tutissimam navim universorum desideriorum nostrorum mercibus oneramus, quae ad omnipotentem Dominum, expansis manibus, fuisque precibus prospero felicique cursu perveniat. Per hanc omnia timoris Domini ornamenta percipimus. Per hanc quidquid fides inchoat, spiritus mundat, charitas decorat, assidua deprecatione servamus. Per hanc castitate tuemur, continentia virtuteque gubernamur. Per hanc pro Christo corporis vincula sustinemus: per hanc postremo beata martyria consummamus. Amen.

SERMO DE GENERALITATE ELEEMOSYNARUM.

Editus a Sirmundo in Appendice post Augustinianos quadraginta.

Stipem peccatoribus Manichaei negant, et quare. Timent alii ne peccatoribus largiendo Deum offendant. Omnibus eroganda est. Iusti praeposendi. Nec despiciendi inimici. Non quia peccatores, sed quia homines. Peccatoribus stipem non negavit Christus.
Sunt qui existimant eleemosynas justis tantummodo esse praebendas; peccatoribus autem nihil ejusmodi dari oportere. In hoc errore primum sacrilegii locum Manichaei tenent, qui credunt in quocumque cibo Dei membra permixta et colligata detineri: quibus censent esse parcendum, ne a peccatoribus polluantur, et nodis miserioribus implicentur. Haec insania minus digne fortasse refellitur, quam sanorum omnium sensus offendit, si tantummodo proponatur. Nonnulli autem nihil tale sentientes, ideo peccatores putant non esse pascendos, ne contra Domi-

num conemur, cuius in eis indignatio declaratur: tanquam ex hoc etiam nobis possit irasci, quia eis volumus subvenire, quos vult ipse punire. Adhibent et testimonia Scripturarum sanctarum, ubi legimus, *Da misericordiam, et ne suscipias peccatorem, et impiis et peccatoribus redde vindictam. Bene fac humili, et ne dederis impio; quoniam et Altissimus odio habet peccatores, et impiis reddet vindictam* (Eccli. xii, 4, 6, 7). Haec verba quemadmodum accipienda sint non intelligentes, detestabili crudelitate induuntur. Unde nos oportet de hac re, patres, vestram alloqui Charitatem: ne cogitatione perversa cum divina voluntate non consentiat.

Omnibus esse impertiendam misericordiam docet apostolus Paulus apertissime dicens: *Insatiabiles, inquit, cum tempus habemus, operemur bonum ad*